

نمی‌شود که کارمان درست باشد. ایالات متحده در مورد برنامه هسته‌ای هند و پاکستان، زیرسبیلی رد کرد و اساساً برنامه هسته‌ای اسرائیل را مورد توجه قرار نداد. اما معنایش این نیست که دیگر کشورها باید این گزینه را داشته‌باشند که قوانین را زیر پا بگذارند. به نظر من نگاه ما باید رو به جلو باشد و به فکر راه‌حلی برای مشکلاتی باشیم که امروز با آن مواجهیم. به‌نظرم برای رهبران و افکار عمومی در ایران مهم این است که با دقت روی این موضوع فکر کنند که برنامه هسته‌ای به شکلی که اکنون وجود دارد می‌تواند منافع بلندمدت ایران را تأمین کند یا نه و اینکه ایران چگونه می‌تواند برای تأمین امنیت کشور و منافع مردم، خودش را تطبیق دهد و مصالحه کند. خلاصه‌اش اینکه قطعاً تفاوت‌های عمده‌ای میان روش‌های برخورد با پرونده‌های عدم اشاعه وجود داشته‌است، اما واقعیت این است که وضعیت پرونده هسته‌ای ایران و جامعه جهانی، در حال حاضر همین است که می‌بینیم.

✚ فکر می‌کنید اگر توافقی به دست نیاید و ایران نهایتاً از پیمان عدم اشاعه خارج شود، اثر چنین اقدامی بر نظام عدم اشاعه در منطقه و جهان چه خواهد بود؟

نخست باید بگویم که خروج از پیمان عدم اشاعه (NPT) هیچ منفعتی برای ایران ندارد. به اعتقاد من چنین اقدامی این پیام را به بخش بزرگی از جهان ارسال خواهد کرد که رهبر معظم ایران نظرش را در مورد ساخت سلاح هسته‌ای تغییر داده است و نقض فتوایی است که در مورد منع سلاح‌های هسته‌ای وجود داشت. این اقدام در عین حال قدرت عناصری را در آمریکا، اسرائیل و دیگر نقاط جهان که معتقدند از هر اقدامی برای مقابله با برنامه هسته‌ای ایران باید استفاده کرد، بیشتر خواهد کرد. این اقدام به شدت تنش‌ها را افزایش خواهد داد و به شکل اساسی زمان موجود برای دیپلماسی و حل و فصل مسئله را کاهش خواهد داد. در عین حال باید اشاره کنم که از دیدگاه من در اختیار داشتن تسلیحات هسته‌ای برای ایران و یا هر کشور دیگر، امنیت را بهبود نمی‌دهد، بلکه باعث افزایش مخاطرات علیه آن کشور می‌شود. برای مثال اسرائیل را ببینید. اسرائیل از اواخر دهه ۱۹۶۰ تسلیحات هسته‌ای در اختیار دارد، اما همچنان نگرانی‌های امنیتی اسرائیل با در اختیار داشتن تسلیحات هسته‌ای کاهش پیدا نکرده است. اشغال سرزمین‌های فلسطینی یک منبع مزمن تنش برای اسرائیل ایجاد کرده است که تنها از طریق مصالحه و راهکار دودولتی قابل حل و فصل است. اختلاف‌های اسرائیل با کشورهای پیرامونی‌اش از جمله ایران با سلاح هسته‌ای قابل حل و فصل نیست، چراکه استفاده از سلاح‌های هسته‌ای واکنش اجماعی بین‌المللی را بر می‌انگیزد و نمی‌تواند مسائل زیربنایی را حل کند. به همین دلیل من تصور می‌کنم که در اختیار داشتن سلاح هسته‌ای برای ایران باعث تحریک خصومت و حملات بیشتری می‌شود و بیش از پیش ایران را از جامعه جهانی منزوی می‌کند که بسیاری قبول دارند چنین مسئله‌ای منافع بلندمدت هیچ کشوری را از جمله ایران تأمین نمی‌کند. همه اینها را گفتم که تأکید کنم خروج از NPT تنش‌ها را افزایش می‌دهد و حل این مسئله را از اینکه هست، بسیار سخت‌تر خواهد کرد.

✚ فکر می‌کنید با نگاهی به مجموعه شرایطی که در آن قرار داریم آیا بختی برای یک توافق و مسیری برای رسیدن به یک معامله وجود دارد؟

من فکر می‌کنم که همچنان مسیری به سمت توافق وجود دارد. در طول روزهای اخیر برخی نتایج نسبتاً به درخور از گفت‌وگوهای اخیر آقای عراقچی و همتایانش را از آلمان، فرانسه و بریتانیا دیده‌ایم. سه قدرت اروپایی این سیگنال را داده‌اند که آمادگی دارند تلاش‌های‌شان برای بازگشت فوری (اسنپ‌بک) تحریم‌های بین‌المللی را تحت قطعنامه ۲۲۳۱ در صورت همکاری ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تعویق بیندازند. به‌نظرم برای رسیدن به چنین توافقی، مهم است که سه قدرت اروپایی به دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا فشار بیاورند که تهدید نسبت به اقدامات نظامی بیشتر را علیه ایران متوقف کند. او در همین روزهای اخیر این تهدید را تکرار کرده است. سه قدرت اروپایی و دونالد ترامپ باید به‌بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل اطلاع دهند که ما می‌که ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همکاری می‌کند، حملات بیشتر علیه ایران نباید اتفاق بیفتد. چنین اقداماتی زمان بیشتری به مذاکرات می‌دهد. اما دو طرف در مورد چه چیزی باید مذاکره کنند؟ به اعتقاد من همانگونه که گفتم ضروری است که بازرسان به ایران بازگردند تا اطلاعات بنیادین آژانس دوباره شکل بگیرد. آمریکا و اسرائیل باید تضمین بدهند که در حین اجرای این برنامه هیچ حمله دیگری انجام نمی‌شود. ایران تا اطلاع ثانوی عملیات غنی‌سازی اورانیوم را تعلیق کند. در هر صورت نظنز و فردو در حال حاضر غیرقابل بهره‌برداری هستند و در نتیجه ادامه غنی‌سازی فعلاً اساساً گزینه جاری نیست، آنگونه که ما در آمریکا می‌گوییم برای رهبران هوشمندانه این است که از لیمو آب لیمو درست کنند [آب ریخته را نذر امام‌زاده کنند] و اعلام کنند که به صورت موقت غنی‌سازی را متوقف می‌کنند. سه قدرت اروپایی و آمریکا باید این را رسماً بپذیرند که ایران مطابق ماده ۴ پیمان عدم اشاعه (NPT) حق استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای دارد و اعلام کنند که ایران در آینده می‌تواند در چارچوب یک کنسرسیوم منطقه‌ای با دیگر کشورهای خلیج فارس فعالیت‌های محدود غنی‌سازی، برای تولید سوخت هسته‌ای و هر نیاز هسته‌ای که در آینده پیش بیاید داشته‌باشد. در نتیجه من فکر می‌کنم که راهی برای رسیدن به یک توافق وجود دارد که بتواند تنش‌ها را کاهش دهد. البته اگر ایران توافق کند که چنین کارهایی را انجام دهد، آنگاه واجب است که اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها تحریم‌های ملی را که علیه ایران وضع کرده‌اند برطرف کنند. این تحریم‌ها باعث شده است که ایران نتواند به راحتی در تجارت جهانی مشارکت کند و زندگی را برای شهروندان عادی ایرانی مشکل‌تر کرده است.

سلیحات، در گفت‌وگو با «هم‌میهن» تشریح کرد:

هسته‌ای جدید

مقصر اقدام‌های آمریکا و اسرائیل بداند

زمینه یک راهکار بلندمدت را ایجاد کند. چنین راهکارهایی هم به ایران اجازه می‌دهد که حق انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای را حفظ کند و هم دستوردهای علمی‌اش در حوزه فناوری هسته‌ای را حفظ کند و هم‌زمان به جهان و منطقه اطمینان دهد که علاوه بر اسرائیل دیگر هیچ کشور دیگری دارای تسلیحات هسته‌ای نخواهد شد.

✚ بسیاری در ایران، نه تنها مقام‌ها و عوامل حکومت، بلکه در میان افکار عمومی تصور می‌کنند که در موضوع هسته‌ای با ایران به شکل تبعیض‌آمیزی برخورد می‌شود. در نیم قرن گذشته چندین کشور بدون اینکه به عضویت پیمان عدم اشاعه درآیند، به سلاح هسته‌ای دست پیدا کرده‌اند و حتی کسری از فشار و تحریم و اقدام‌های نظامی که علیه ایران شده است، تحمل نکرده‌اند. در حالی که ایران همواره اعلام کرده است که قصدی برای دستیابی به سلاح هسته‌ای ندارد و همچنین تحت قوی‌ترین وسختگیرانه‌ترین نظارت‌ها و بازرسی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار دارد. فکر می‌کنید دلیل این امر چیست؟ آیا واقعاً رویکرد تبعیض‌آمیزی نسبت به ایران وجود دارد؟

نخست اینکه نباید برای کسی غافل گیرکننده باشد که بگویم نظام بین‌الملل در همه زمینه‌ها منصفانه و متوازن نیست. دوم اینکه واکنش‌های آمریکا و اروپا به ایران در طول ۴۰ تا ۵۰ سال گذشته ناشی از برآیند روابط نظام انقلابی ایران و غرب بوده است. این رابطه در بهترین حالت در طول دهه‌های گذشته غیردوستانه بوده است. در نتیجه این روابط من فکر می‌کنم در غرب نسبت به دسترسی ایران به فناوری‌های حساس هسته‌ای حساسیت بیشتری ایجاد شده است. اینها فناوری‌هایی هستند که از آنها می‌توان برای تولید سلاح هسته‌ای استفاده کرد. البته ایران هم [ادعا می‌شود که] در گذشته فعالیت‌هایی در زمینه پژوهش‌های طراحی و تولید سلاح هسته‌ای داشته است و هنوز کاملاً پاسخ به سوال‌ها را در مورد فعالیت‌های گذشته نداده است. در نتیجه نگرانی و شک در غرب وجود دارد. این یک واقعیت است. من معتقدم که واکنش ایالات متحده، اروپا و برخی کشورهای دیگر به برنامه‌های تسلیحات هسته‌ای هند و پاکستان و از همه مهم‌تر اسرائیل، بسیار ضعیف‌تر بوده است. به اعتقاد من این واکنش ضعیف و کم‌اثر به هیچ وجه عاقلانه نبود. من و موسسه تحت مدیریتم برای مثال نسبت به امضای توافق همکاری هسته‌ای صلح آمریکا میان ایالات متحده آمریکا و هند که حدود ۱۷ سال پیش امضا شد، منتقد بودیم. از لقیی که به خاطر انتقاداتم گرفتم خیلی خوش می‌آید، به‌من گفتند «آیت‌الله عدم اشاعه» که البته هدف‌شان توهین به من بود، اما از نظر من این یک تحسین بود. من موافقم که واکنش‌های متفاوتی وجود دارد و این تفاوت گذاشتن به هیچ وجه کارایی ندارد. اما همانگونه که پدران و مسادران ما از بچگی به ما یاد داده‌اند اینکه یک اشتباه را دو جا انجام دهیم، باعث

برای برنامه غنی‌سازی ایران قائل شوند و آن را زیر نظر پادمان‌های سختگیرانه‌تر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار دهند تا اطمینان جامعه بین‌المللی بهبود پیدا کند. من فکر می‌کنم که در آینده شکل متفاوتی از همین مصالحه امکان‌پذیر است. چیزی که ما در انجمن کنترل تسلیحات پیشنهاد داده‌ایم، این است که یکی از راه‌های حل مسئله این است که ایران برای مدت مشخصی غنی‌سازی اورانیوم را تعلیق کند تا آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران بازگردد و اطلاعات بنیادین در مورد فعالیت‌های هسته‌ای ایران، محل قرار گرفتن مواد هسته‌ای غنی‌شده و مراکز تولید سانتریفیوژ را تکمیل کند. هم‌زمان ایالات متحده و سه قدرت اروپایی تضمین کنند که در دورانی که ایران با آژانس همکاری می‌کند، دیگر هیچ تهدید، اقدام نظامی و اقدام تروریستی بیشتر علیه ایران وجود نخواهد داشت. همانطور که عرض کردم چنین اقداماتی در هر صورت غیرقانونی است. برای یک راهکار درازمدت‌تر به نظر من برای ایران مناسب است که بپذیرد دستوردهای علمی‌اش در توسعه فناوری غنی‌سازی اورانیوم، قابل حفظ هستند و می‌تواند انرژی هسته‌ای و فناوری هسته‌ای را برای مثال برای توسعه ایزوتوپ‌های هسته‌ای قابل استفاده در درمان سرطان، که بسیار مهم هستند و من شخصاً خودم هم از منافع آن بهره‌مند شده‌ام و ارزش آن را می‌دانم، حفظ کند. البته این قابلیت‌ها باید در چارچوب نیازهای واقعی ایران باشد و در حال حاضر ایران نیاز مشخصی به غنی‌سازی اورانیوم برای تولید سوخت هسته‌ای برای تولید انرژی ندارد. من همچنین فکر می‌کنم که برای ایران و همسایگانش، به‌ویژه عربستان سعودی و امارات متحده عربی، مفید باشد که رویکردهای همکاری و چندجانبه را برای ایجاد ساز و کار تولید مشترک سوخت هسته‌ای برای انرژی هسته‌ای دنبال کنند. رویکردهای مختلفی وجود دارد که مثلاً اجازه می‌دهد یک کشور توانمندی تولید سانتریفیوژها را داشته‌باشد، یک کشور دیگر میزبان تاسیسات غنی‌سازی اورانیوم باشد و یک کشور دیگر موادی را تولید کند که قابل استفاده در راکتورهای هسته‌ای هستند. این رویکرد اجازه می‌دهد توانمندی‌ها در کشورهای مختلف پخش شود تا تضمین شود که هیچ‌یک از این کشورها به تنهایی توانایی تولید تمامی عناصری را که برای تولید تسلیحات هسته‌ای مورد نیاز است، نداشته‌باشند. من فکر می‌کنم امکان راهکارهای چندجانبه‌ای وجود دارد که می‌تواند

قصد نداریم همکاری خود را با آژانس متوقف کنیم

سعید خطیب‌زاده، رئیس مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه با اشاره به اینکه ایران عجله‌ای برای ورود به تعامل با ایالات متحده ندارد؛ درباره نحوه همکاری‌های آینده ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفت: «قصد نداریم همکاری خود را با آژانس متوقف کنیم و در هفته‌های آینده، هیئت فنی به ایران باز خواهند گشت. آنها داوطلبانه ایران را ترک کردند، ما آنها را اخراج نکردیم.» به گزارش ایرنا، خطیب‌زاده در گفت‌وگو با شبکه خبری فونیکس چین گفت: «آنها پیام‌های زیادی می‌فرستند که آماده بازگشت به مذاکره هستند، اما این تجاوز بسیاری چیزها را در صحنه تغییر داده است. اگر در آینده چیزی اتفاق بیفتد، آن یک مذاکره مسلحانه خواهد بود. تمام انگشتان ما روی ماشه خواهد بود، زیرا طرف دیگر به همه نشان داده است که غیرقابل اعتماد است. نه تنها هیچ اعتمادی وجود ندارد، بلکه ما تمام دلایل را داریم که به طرف دیگر بسیار مشکوک باشیم. آنها از این چارچوب مذاکرات سوءاستفاده می‌کنند تا اهداف سیاسی نادرست خود را پیش ببرند. برای آینده، ما دو برابر محتاط هستیم.»

بازرس به تهران نمی‌آید

در حالی که ایران آماده اجرای قانون جدید مصوب مجلس شورای اسلامی در خصوص محدودسازی همکاری‌ها با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌شود، منابع مطلع از سفر قریب‌الوقوع یک هیئت سیاسی از سوی این نهاد به ایران خبر دادند. به گزارش ایسنا، شبکه‌های پادمان به نقل از منابع آگاه گزارش داد که یک هیئت از آژانس بین‌المللی انرژی اتمی طی روزهای آتی به تهران سفر خواهد کرد تا درباره سازوکارهای اجرایی قانون جدید مجلس ایران پیرامون تعلیق همکاری با این نهاد، گفت‌وگو کند. این منابع تأکید کردند که مذاکرات پیش‌رو تمرکز ویژه‌ای بر ابعاد سیاسی موضوع خواهد داشت و هیچ‌یک از بازرسان فنی آژانس، هیئت اعزامی راهبردی نخواهند کرد. طبق اعلام منابع مذکور، این راپرتی‌ها در راستای آغاز «فصل جدیدی از روابط» میان ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تعریف می‌شود؛ فصلی که چارچوب آن را قانون جدید مصوب مجلس شورای اسلامی تعیین کرده است.

ضرورت تحریم تسلیحاتی اسرائیل

اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه با اشاره به ادامه جنایات رژیم صهیونیستی در غزه و استفاده این رژیم از گرسنگی به عنوان سلاح علیه ساکنان این باریکه که بیش از ۱۵۰ روز است در محاصره هستند، گفت: «فلسطینیان هم‌زمان که با پیشرفته‌ترین سلاح‌های مرگبار آمریکایی و آلمانی قتل عام می‌شوند، به طرز سبعانه‌ای از غذا محروم شده و از شدت گرسنگی از دست می‌روند، صف‌های توزیع غذا به تله‌های مرگ تبدیل شده‌اند، بیماران بدون دسترسی به غذا و دارو جان می‌دهند.» سخنگوی دستگاه دیپلماسی به حملات این رژیم علیه غزه که نزدیک به دو سال از آن می‌گذرد پرداخت و اضافه کرد: «همه اینها متعاقب دو سال کارزار ترور و وحشت با بمباران و امحای دسته‌جمعی است که موجب کشته و زخمی شدن بیش از ۲۰۰۰۰۰ انسان بی‌گناه و غیرقابل سکونت شدن ۹۰ درصد مساحت باریکه غزه شده است.» سخنگوی دستگاه دیپلماسی تصریح کرد: «تحریم تسلیحاتی رژیم نسل‌کش و محاکمه و مجازات جنایتکاران یک ضرورت فوری است.»